

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 2/2007 vp

Valtioneuvoston selonteko valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2008—2011

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 29 päivänä toukokuuta 2007 lähettäessään valtioneuvoston selonteon valtiontalouden tarkistetuista kehyksistä vuosille 2008—2011 (VNS 1/2007 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla todennut, että erikoisvaliokunnat voivat halutessaan antaa lausuntonsa valtiovarainvaliokunnalle 8.6.2007 mennessä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vanhempi budjettisihteeri Päivi Valkama, valtiovarainministeriö
- talousjohtaja Oili Hintsala, kehittämisjohtaja Markku Tahvanainen ja ylimetsänhoitaja Pirkko Isoviita, ympäristöministeriö
- lähetystöneuvos Ismo Kolehmainen, ulkoasiainministeriö.

VALTIONEUVOSTON SELONTEKO

Valtioneuvoston hyväksymät valtiontalouden menokehykset ovat 33 577 miljoonaa euroa vuodelle 2008, 34 028 miljoonaa euroa vuodelle 2009, 34 226 miljoonaa euroa vuodelle 2010 ja 34 409 miljoonaa euroa vuodelle 2011. Ympäris-

töministeriön hallinnonalan menokehys on 307 miljoonaa euroa vuodelle 2008, 272 miljoonaa euroa vuodelle 2009, 261 miljoonaa euroa vuodelle 2010 ja 248 miljoonaa euroa vuodelle 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ympäristövaliokunta on tarkastellut valtiontalouden menokehysselontekoa toimialansa eli ympäristöministeriön hallinnonalan kannalta. Valiokunta on lisäksi tarkastellut eräitä ulkoasiainministeriön toimialaan kuuluvia menoja eli kansainvälisen ympäristöpolitiikan alaan kuuluvia rahoitusosuuksia.

Valiokunta kiinnittää valtiovarainvaliokunnan vakavaa huomiota ensinnä ympäristöministeriön hallinnonalan supistuvaan menokehykseen. Ympäristöministeriön hallinnonala on supistuvan menokehyksen toimiala, mikä poikkeaa siten kehyspäättöksen yleisestä linjasta. Supistuvan menokehyksen syiksi on esitetty muun muassa valtion tuottavuusohjelman toteuttaminen ja tähän perustuva henkilöstön määrän pie-

mentäminen. Yksittäinen huomattava menoerä on vuodelle 2008 budjetoitu öljy- ja kemikaali-onnettomuuksien torjuntaan soveltuvan monitoimialuksen hankinta (23 miljoonaa euroa), joka osaltaan selittää menokehyksen pienenemistä vastaavasti 307 miljoonasta eurosta 272 miljoonaan euroon vuonna 2009.

Valiokunta katsoo, että tuottavuusohjelman toteuttaminen henkilöstön määrää pienentämällä ei saa johtaa ympäristöhallinnon laadun heikkenemiseen. Ympäristöministeriön hallinnonalalla on suuria haasteita, joiden hoitaminen edellyttää osaavaa henkilöstöä ja vankkaa tietopohjaa. Haasteet liittyvät erityisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseen ja siihen sopeutumiseen, Itämeren suojeluun, luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseen ja luonnon suojeluun, pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamiseen pohjavesien pilaantumisen ehkäisemiseksi sekä ikääntyvän väestön kotona asumisen mahdollistamiseen.

Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota tarpeeseen rahoittaa ilmastomuutoksen hillitsemiseksi tarvittavia toimia riittävästi. Tämä kokonaisuus ei kuulu yksinomaan ympäristöministeriön hallinnonalalle, vaan vaatii useiden hallinnalojen koordinaatiota. Liikenteen osuus Suomen kasvihuonekaasupäästöistä on lähes 20 %, joten joukkoliikenteen toimintaedellytysten vahvistaminen ja houkuttelevuuden lisääminen on yksi merkittävimmistä keinoista päästökauppa-sektorin ulkopuolisten päästöjen vähentämiseksi.

Myös asumisessa syntyvät päästöt muodostavat merkittävän kokonaisuuden, jonka päästöjä tulee voida pienentää. Valiokunta viittaa tässä EU:n uusiin sitoumuksiin (Eurooppaneuvosto 8.—9.3.2007), joiden mukaan kehittyneiden maiden tulisi vähentää yhteisesti päästöjään noin 30 % vuoteen 2020 mennessä, jotta ne voisivat vähentää niitä 60—80 % vuoteen 2050 mennessä. Yksipuolisesti EU sitoutui 20 %:n päästövähennykseen vuoteen 2020 mennessä perustuen taakanjakoon, joka heijastaa kansallisia olosuhteita. Valiokunta pitää selvänä, että päästövähennystoimenpiteisiin on ryhdyttävä myös pääs-

tökauppa-sektorin ulkopuolella riippumatta Suomelle osoitettavasta osuudesta taakanjaossa.

Edelliseen viitaten valiokunta katsoo, että korjaus- ja energia-avustuksiin tulee osoittaa enemmän rahoitusta kuin kehyspäättöksessä erikseen mainittu 10 miljoonan euron lisäys. Valiokunta huomauttaa, että korjaus- ja energia-avustusmääräraha oli talousarviossa vuodelle 2006 70 miljoonaa euroa. Vuodelle 2007 määrärahaa oli enää 50 miljoonaa euroa. Rahoitusta on käytetty pientalojen lämmitystapamuutosten tukemiseen, asunto-osakeyhtiöiden energiakorjauksiin, hissiavustuksiin ikääntyvän väestön asunto-olojen kehittämiseksi esteettömämmäksi sekä pieneltä osin myös asuntonsa terveyshaittojen vuoksi taloudellisiin vaikeuksiin ajautuneiden perheiden tukemiseksi. Valiokunta katsoo, että valmisteltavan asuntopoliittisen toimenpideohjelman tulee vastata näihin haasteisiin.

Tässä yhteydessä valiokunta toteaa, että asumistukimäärärahat on siirretty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalle, vaikkakin kehyksen ulkopuolisina menoina. Ympäristöministeriön kehyksessä on asumiseen liittyen siten ainoastaan korjaus- ja energia-avustusrahoitus. Huomattava on edelleen myös 148 miljoonan euron siirto valtion asuntorahastosta valtion budjettiin.

Valiokunta pitää hyvänä ympäristötöiden rahoituksen nostamista vuonna 2008 11,5 miljoonaan euroon, sillä rahoitus on ollut riittämätöntä. Suurin osa pilaantuneiden maiden kunnostuskustannuksista jää pilaajan ja alueen omistajan maksettavaksi. Kuntien ja valtion rahoitettavaksi jää tästä huolimatta noin 300—400 miljoonan euron kunnostuskustannukset. Rahoituksen osoittaminen näiden pilaantuneiden maiden kunnostukseen on perusteltua, koska maaperän pilaantuminen johtaa usein pohjaveden pilaantumiseen ja raakavesivarannon tuhoutumiseen, mistä aiheutuva vahinko on usein moninkertainen kunnostuskustannuksiin verrattuna. Ympäristötyömäärärahalla on huomattava merkitys myös Itämeren kuormituksen vähentämisessä haja-asutuksen jätevesikuormitusta pienentämällä. Rahoituksella on tuettu siirtoviemärien

rakentamista, joka edistää haja-asutuksen jätevesikuormituksen pienentämistä.

Valiokunta pitää hyvänä myös erillistä mainintaa lisävoimavarojen kohdentamisesta luonnonsuojelussa Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) jatkotoimenpiteisiin. Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden turvaamiseksi laaditaan uusi toimenpide- ja rahoitusohjelma, joka tähtää metsien monimuotoisuuden tilan oleelliseen parantamiseen. Toimintaohjelman valmistelutyöryhmä on aloittanut ympäristöministeriön johdolla työnsä ja uusi ohjelma tulee saada valmiiksi joulukuun puoliväliin 2007 mennessä. Valiokunta toteaa, että ensimmäinen, vuosille 2003—2007 ajoittunut toimintaohjelma osoittautui siitä tehdyn kokonaisarvioinnin mukaan menestykseksi. Uudet vapaaehtoiset suojelukeinot soveltuvat arvioinnin mukaan hyvin metsien suojeluun, ja ne tulee ottaa käyttöön koko Suomessa eri metsänomistajaryhmissä. Jatkossa vapaaehtoisia suojelukeinoja tulee kehittää niin, että niillä saavutetaan aiempaa

laajempi elinympäristöjen kirjo sekä laajempia suojeluverkostoja. Valiokunta pitää tärkeänä, että uuden toimenpideohjelman rahoituksesta huolehditaan ohjelman valmistuttua vuoden 2007 loppuun mennessä. Valiokunta painottaa kuitenkin samalla, että jo sovittujen luonnonsuojeluohjelmien ja Natura 2000 -verkoston toteuttaminen tulee saattaa päätökseen ja tarvittaville maanhankinnoille tulee varata riittävät resurssit.

Yksityiskohtien osalta (esimerkiksi erityisryhmien asumistuki, jätelain kokonaisuudistuksen edellyttämät resurssit ja kansalaisjärjestöjen tuki) valiokunta antaa lausuntonsa erikseen varsinaisen talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Susanna Huovinen /sd (osittain)
 vpj. Pentti Tiusanen /vas
 jäs. Christina Gestrin /r
 Rakel Hiltunen /sd
 Timo Kaunisto /kesk
 Timo Korhonen /kesk
 Merja Kuusisto /sd
 Sanna Perkiö /kok
 Tanja Saarela /kesk (osittain)

Janne Seurujärvi /kesk (osittain)
 Tarja Tallqvist /kd
 Kimmo Tiilikainen /kesk
 Oras Tynkkynen /vihr
 Pauliina Viitamies /sd
 Henna Virkkunen /kok (osittain)
 vjäs. Janina Andersson /vihr (osittain)
 Antti Kaikkonen /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.